Monitor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen Emmen

A. Kruize

Breuer ONDERZOEK & INTRAVAL ADVIES

Monitor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen Emmen

Meting 2020

Januari 2022

Breuer
ONDERZOEK & INTRAVAL
ADVIES

Colofon

©Breuer&Intraval

Januari 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: A. Kruize
Opmaak: M. Haaijer
Opdrachtgever: Gemeente Emmen

1. Inleiding

Op 1 januari 2015 is de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) ingegaan. In deze wet wordt onder andere gesproken over twee ondersteuningsvormen die gemeenten moeten bieden als inwoners zich niet op eigen kracht kunnen handhaven en onderdak en bescherming nodig hebben. Het gaat hierbij om maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Beschermd wonen is overgeheveld van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) naar de Wmo 2015 en is daarmee de verantwoordelijkheid van gemeenten geworden. Vooralsnog is ervoor gekozen de verantwoordelijkheid van opvang en beschermd wonen onder te brengen bij centrumgemeenten. Gemeente Emmen is een van deze centrumgemeenten. De gemeenten Borger-Odoorn en Coevorden vormen de regiogemeenten.

Tabel 1 Gemeenten die behoren tot werkgebied centrumgemeente Emmen (2020)

Gemeente	Aantal inwoners	%
Borger-Odoorn	25.596	15
Coevorden	35.321	21
Emmen	107.020	64
Totaal	167.937	100

De gemeente Emmen heeft Breuer&Intraval in 2021 gevraagd de 'Monitor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen Emmen' op te zetten. Voor deze monitor hebben we gegevens opgevraagd bij het Leger des Heils (dag- en nachtopvang), Wender (crisisopvang) en bij de gemeente zelf (beschermd wonen). In deze rapportage gaan we in op de resultaten van de eerste meting over 2020.

2. Maatschappelijke opvang

In de Wmo 2015 wordt met maatschappelijke opvang het volgende bedoeld: tijdelijk onderdak en begeleiding voor personen die de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Het vangnet bestaat uit laagdrempelige basisvoorzieningen waarop in geval van nood een beroep kan worden gedaan. In deze monitor zijn de volgende vormen van maatschappelijke opvang meegenomen:

- Dagopvang
- Nachtopvang
- Crisisopvang

De dag- en nachtopvang zijn beide van het Leger des Heils. Bij de dag- en nachtopvang kunnen dak- en thuislozen terecht voor een kop koffie, iets te eten, een douche en/of om te slapen. De medewerkers leggen contact met de bezoekers en gaan met hen in gesprek over wat er speelt in hun leven. Het doel is dat de cliënten op een zo kort mogelijke termijn doorstromen naar een andere vorm van hulp, een eigen woonplek en werk of dagbesteding.

De crisisopvang wordt verzorgd door Wender (voorheen Het Kopland). Deze opvang is voor mensen die tijdelijk geen eigen plek hebben en dreigen dakloos te worden. Het streven is om het verblijf in de crisisopvang zo kort mogelijk te houden. Ook hier is het doel om de cliënten zo snel mogelijk te laten doorstromen naar een eigen woonplek of indien nodig andere vorm van hulp.

In totaal hebben 473 unieke personen in 2020 gebruik gemaakt de opvangvoorzieningen (tabel 2).[1] Drie kwart (75%; n=355) heeft gebruik gemaakt van de dagopvang van het Leger des Heils, terwijl de helft (49%; n=233) één of meerdere nachten heeft doorgebracht bij de nachtopvang. Het aantal nachten loopt uiteen van één nacht (49 personen) tot 366 (3 personen), het gemiddeld aantal nachten ligt op 41.

Tabel 2 Cliënten maatschappelijke opvang naar instelling, 2020

Voorziening	2020 N=473	
	N	%
Leger des Heils: dagopvang	355	75
Leger des Heils: nachtopvang	233	49
Wender: crisisopvang	53	11

Zeven personen hebben van alle drie de voorzieningen voor maatschappelijke opvang gebruik gemaakt, 154 van twee verschillende voorzieningen. Het gaat hierbij voornamelijk om de combinatie dag- en nachtopvang van het Leger des Heils (142 personen). De overige 12 personen hebben naast de dagopvang eveneens gebruik gemaakt van de crisisopvang van Wender.

Achtergrondkenmerken

De cliënten van de maatschappelijke opvang zijn met name mannen (82%) (tabel 3). De leeftijd loopt uiteen van 18 tot en met 82 jaar. De grootste groep behoort tot de leeftijdscategorie 35 tot en met 49 jaar (35%; n=166), gevolgd door 50 tot en met 64 jaar (25%; n=117). Een beperkt deel betreft jongeren: 6% (n=28) 18-22 jaar; en 12% (n=55) 23-27 jaar.

De helft (51%; n=242) van de cliënten komt uit Emmen, terwijl een beperkt deel uit Borger-Odoorn (2%; n=10) of Coevorden (3%; n=13) komt. Daarnaast is van een aanzienlijk deel (32%; n=151) de woonplaats onbekend.

[1] Daarnaast verbleven 13 kinderen (in de leeftijd van 0 tot 18 jaar) samen met hun ouder(s) in de opvangvoorzieningen.

Tabel 3 Achtergrondkenmerken cliënten maatschappelijke opvang, 2020

	2020	
Leeftijd	N	%
18 - 22 jaar	28	6
23 - 27 jaar	55	12
28 - 34 jaar	81	17
35 – 49 jaar	166	35
50 – 64 jaar	117	25
65 jaar of ouder	26	6
Totaal	473	100
Geslacht		
Man	387	82
Vrouw	86	18
Totaal	473	100
Woongemeente		
Borger-Odoorn	10	2
Coevorden	13	3
Emmen	242	51
Overig Drenthe	29	6
Buiten Drenthe	28	6
Onbekend	151	32
Totaal	473	100

Naast de huidige woongemeente, is tevens gevraagd gegevens aan te leveren over de herkomstgemeente van de cliënten. Ook hier zien we dat het grootste deel afkomstig is uit de gemeente Emmen (43%; n=206) (tabel 4).

Tabel 4 Herkomstgemeente cliënten maatschappelijke opvang, 2020

	2020	
Herkomstgemeente	N	%
Borger-Odoorn	22	5
Coevorden	20	4
Emmen	206	44
Overig Drenthe	22	5
Buiten Drenthe	33	7
Onbekend	170	36
Totaal	473	100

Problematiek

Het Leger des Heils heeft aangegeven geen gegevens over de problematiek van hun cliënten aan te kunnen leveren aangezien dit niet wordt vastgelegd. Maar voor de cliënten van de nachtopvang geldt in ieder geval dat er sprake is van problemen op het gebied van huisvesting. Dit geldt eveneens voor het merendeel van de cliënten van de crisisopvang, bij 67% (36 personen) staat deze problematiek als belangrijkste problematiek geregistreerd. Andere hoofdproblematiek is: veiligheid en huiselijk geweld (22%; n=12); psychisch functioneren, inclusief gedragsproblematiek (22%; n=12); financiële problemen (2%; n=1); dagstructuur (2%; n=1); en relationele problematiek, inclusief opvoedingsproblemen (2%; n=1).

Doorstroom

Bij 51 van de 473 cliënten maatschappelijke opvang is door de instellingen aangegeven dat ze zijn doorgestroomd naar een andere instelling of organisatie. Bij 173 is aangegeven dat dit niet het geval is, 133 van hen (n=173) maken nog gebruik maken van de opvang van het Leger des Heils of Wender. Van 252 is niet bekend of zij zijn doorgestroomd of in ieder geval is dit niet vastgelegd in de registraties. In tabel 5 staat een overzicht van het soort voorzieningen en organisaties waar naartoe men is doorgestroomd.

Tabel 5 Doorstroom cliënten maatschappelijke opvang, 2020

	2020	
	N	%
Begeleid wonen/woonbegeleiding	6	12
Beschermd wonen	21	41
Verslavingszorg	4	8
AZC/vluchtelingenwerk	12	23
Overig	7	14
Onbekend	1	2
Totaal	51	100

3. Beschermd wonen

Onder beschermd wonen wordt in de Wmo 2015 het volgende verstaan: het wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij horend toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Ouderenzorg en verstandelijk gehandicaptenzorg vallen niet onder beschermd wonen binnen de Wmo, maar onder de wet langdurige zorg (Wlz).

In deze monitor is beschermd wonen onderverdeeld in:
- Zorg in Natura (ZIN)
- Personen met een persoonsgebonden budget (PGB)

In totaal hebben in 2020 552 unieke cliënten gebruik gemaakt van één of meerdere vormen van beschermd wonen. Een klein deel (3%; 15 cliënten) is in 2020 doorgestroomd van de ene vorm van beschermd wonen naar een andere. Zo hebben zeven cliënten eerst gebruik gemaakt van beschermd wonen via PGB en zijn vervolgens overgestapt naar ZIN. Acht cliënten hebben de omgekeerde route afgelegd.

ZIN

In totaal hebben 360 personen in 2020 gebruik gemaakt van de ZIN variant van beschermd wonen. Van hen is het merendeel man (62%; n=223) en woonachtig in Emmen (66%; n=239) (tabel 6). Een kwart (26%; n=95) van de cliënten behoort tot de

leeftijdscategorie 50 tot en met 64 jaar, terwijl een op de zeven (14%; n=51) tussen de 18 en 22 jaar oud is.

Tabel 6 Achtergrondkenmerken cliënten beschermd wonen ZIN, 2020

	2020	
Leeftijd	N	%
15 - 17 jaar	0	0
18 - 22 jaar	51	14
23 - 27 jaar	44	12
28 - 34 jaar	46	13
35 – 49 jaar	67	19
50 – 64 jaar	95	26
65 jaar of ouder	57	16
Totaal	360	100
Geslacht		
Man	223	62
Vrouw	137	38
Totaal	360	100
Woongemeente		
Borger-Odoorn	40	11
Coevorden	45	13
Emmen	239	66
Overig Drenthe	9	2
Buiten Drenthe	18	5
Onbekend	9	2
Totaal	360	100

Naast de huidige woongemeente, zijn tevens gegevens aangeleverd over de herkomstgemeente van de cliënten. Ook hier zien we dat het grootste deel afkomstig is uit de gemeente Emmen (59%; n=214) (tabel 7).

Tabel 7 Herkomstgemeente cliënten beschermd wonen ZIN, 2020

	2020	
Herkomstgemeente	N	%
Borger-Odoorn	22	6
Coevorden	42	12
Emmen	214	59
Overig Drenthe	24	7
Buiten Drenthe	12	3
Onbekend	46	13
Totaal	360	100

Instelling

De cliënten ZIN maken voornamelijk gebruik van de voorzieningen van Cosis (37%; n=132), gevolgd door Stichting Leveste Care Treant (18%; n=66) (tabel 8). Dertien personen (4%) hebben in 2020 bij twee verschillende instellingen gebruik gemaakt van het aanbod beschermd wonen.

Tabel 8 Aantal cliënten beschermd wonen ZIN per instelling, 2020 (N=360)

Instelling	2020	
	N	%
ADhDnoord Doevenkamp	13	4
Cosis	132	37
De Buinerhof	6	2
Leger des Heils W&G Noordoost	31	9
Stichting Leveste Care Treant	66	18
Verslavingszorg Noord Nederland	33	9
Wender	13	4
Zorggroep Scilla Andante	28	8
Zorggroep Vitez	21	6
Zorgonderneming	18	5
Overig	10	3

Componenten

Om een gedifferentieerd aanbod van beschermd wonen aan te kunnen bieden werkt de gemeente Emmen met een modulair systeem. Dit maakt het mogelijk om (meer) maatwerk te bieden. Er zijn verschillende woonvarianten waarbij de intensiteit van de begeleiding verschilt. Het gaat hierbij om (van zwaar naar licht): beschermd wonen intramuraal; beschermd wonen nabij; begeleid wonen; en Thuis Plus. Van de 360 ZIN-cliënten heeft in 2020 12% (n=42) gebruik gemaakt van beschermd wonen intramuraal, 16% (n=58) van beschermd wonen nabij, 13% (n=45) van begeleid wonen en 7% (n=24) van Thuis Plus (tabel 9). Bij de overige cliënten zijn in de registraties nog de oude indicaties weergegeven. Tien cliënten ZIN hebben in 2020 gebruik gemaakt van twee verschillende componenten.

Tabel 9 Componenten beschermd wonen ZIN, 2020 (N=360)

Component	2020	
	N	%
Beschermd wonen intramuraal	42	12
Beschermd wonen nabij	58	16
Begeleid wonen	45	13
Thuis Plus	24	7
Dagvergoeding beschermd wonen	96	27
Dagvergoeding beschermd wonen thuis	12	3
Dagvergoeding plus beschermd wonen	13	4
Oude Awbz-indicaties	80	22

PGB

In 2020 hebben in totaal 207 personen gebruik gemaakt van de PGB variant van beschermd wonen. Van hen is het merendeel man (63%; n=130) (tabel 10). Bijna een derde behoort tot de leeftijdscategorie 18 tot en met 22 jaar (30%; n=62), terwijl een kwart (25%; n=53) ouder is dan 50 jaar. Meer dan de helft (57%; n=119) van de PGB-cliënten is woonachtig in Emmen.

Tabel 10 Achtergrondkenmerken cliënten beschermd wonen PGB, 2020

	2020	
Leeftijd	N	%
15 - 17 jaar	0	0
18 - 22 jaar	62	30
23 - 27 jaar	21	10
28 - 34 jaar	28	14
35 – 49 jaar	43	21
50 – 64 jaar	50	24
65 jaar of ouder	3	1
Totaal	207	100
Geslacht		
Man	130	63
Vrouw	77	37
Totaal	207	100
Woongemeente		
Borger-Odoorn	43	21
Coevorden	22	11
Emmen	119	57
Overig Drenthe	2	1
Buiten Drenthe	12	6
Onbekend	9	4
Totaal	207	100

Ook bij de herkomstgemeente zien we dat het grootste deel afkomstig is uit de gemeente Emmen (51%; n=105) (tabel 11).

Tabel 11 Herkomstgemeente cliënten beschermd wonen PGB, 2020

	2020	
Herkomstgemeente	N	%
Borger-Odoorn	25	12
Coevorden	19	9
Emmen	105	51
Overig Drenthe	10	5
Buiten Drenthe	7	3
Onbekend	41	20
Totaal	207	100

Componenten

Zoals aangegeven zijn er verschillende woonvarianten waarbij de intensiteit van de begeleiding verschilt. Van de 207 PGB-cliënten heeft in 2020 14% (n=29) gebruik gemaakt van beschermd wonen intramuraal, 19% (n=39) van beschermd wonen nabij, 14% (n=30) van begeleid wonen en 5% (n=10) van Thuis Plus (tabel 12). Bij de overige cliënten zijn in de registraties nog de oude indicaties weergegeven. Negen cliënten hebben in 2020 gebruik gemaakt van twee verschillende componenten.

Tabel 12 Componenten beschermd wonen PGB, 2020 (N=207)

Component	2020	
	N	%
Beschermd wonen intramuraal	29	14
Beschermd wonen nabij	39	19
Begeleid wonen	30	14
Thuis Plus	10	5
Dagvergoeding beschermd wonen	55	27
Dagvergoeding beschermd wonen thuis	10	5
Dagvergoeding beschermd wonen thuis plus	1	0
Dagvergoeding plus beschermd wonen	3	1
Oude Awbz-indicaties	39	19

4. Overlap maatschappelijke opvang en beschermd wonen

Tot slot zijn we nagegaan hoeveel cliënten in 2020 gebruik hebben gemaakt van het aanbod van zowel de maatschappelijke opvangvoorzieningen als van de voorzieningen voor beschermd wonen. Het blijkt om in totaal 54 cliënten te gaan. In tabel 13 staat een overzicht van waar de overlap zit. Zo hebben 11 cliënten die een PGB hebben vanuit beschermd wonen tevens gebruik gemaakt van de dagopvang van het Leger des Heils.

Tabel 13 Overzicht cliënten die zowel van het aanbod aatschappelijke opvang als het aanbod beschermd wonen gebruik hebben gemaakt, 2020 (N=54)

	2020
	N
Dagopvang LdH en PGB	11
Dagopvang LdH en VNN	6
Dagopvang LdH en LdH	2
Dagopvang LdH en overige voorzieningen beschermd wonen	5
Nachtopvang LdH en LdH	1
Nachtopvang LdH en VNN	1
Nachtopvang LdH en Cosis	1
Dag- en nachtopvang LdH en VNN	7
Dag- en nachtopvang LdH en LdH	6
Dag- en nachtopvang LdH en PGB	6
Dag- en nachtopvang LdH en overige voorzieningen beschermd wonen	4
Crisisopvang Wender en Wender	3
Crisisopvang Wender en overige voorzieningen beschermd wonen	1
Totaal	54